

Martir

Autor: Marius von Mayenburg

Marius von Mayenburg (n. 1972 la München) și-a început cariera, precum și durabila sa prietenie cu regizorul Thomas Ostermeier, la legendara *Baracke* de la Deutsches Theater Berlin, al cărei dramaturg a fost. Acolo a atrădus și legendara piesă *Blasted* a Sarei Kane, pusă-n scenă de Ostermeier. S-a afirmat, ca dramaturg, cu piesa ***Feuergesicht*** (*Chip de foc*), tradusă cu promptitudine în peste 20 de limbi, inclusiv chineza, japoneza, coreana. A scris între timp aproape 20 de piese de teatru și radionofonice. Lucrează și ca traducător (Shakespeare, Sarah Kane, Martin Crimp ș. a.) și regizor. Pentru piesa *Feuergesicht* (*Chip de foc*) a fost distins cu ***Premiul Kleist pentru tinerii dramaturgi*** (1998) și ***Preis der Frankfurter Autorenstiftung*** (Premiul Fundației Autorilor din Frankfurt, 1998).

Sinopsis

Genul: Dramă

Personaje: 3 femei, 5 bărbați

Benjamin Südel, pe scurt Benni, își intrigă mai întâi mama, apoi colegii de clasă și profesorii prin creștinismul său sever. Refuză ora de înot pentru că „sentimentul religios” îi e lezat de costumele de baie sumare ale fetelor. Urmarea: directorul dispune ca acestea să se prezinte la înot în costume de baie dintr-o bucată. Pentru Benni, însă, nu-i de ajuns, așa că se aruncă în bazin îmbrăcat și-ncălțat. În schimb, la ora de educație sexuală se dezbracă de tot, în semn de protest față de încercarea profesoarei de a le prezenta elevilor metode de protecție. La biologie, își exprimă dezaprobarea față de teoria evoluției venind costumat în maimuță. Singura lui lectură e Biblia iar replicile lui sunt pline de citate din Vechiul Testament.

Atrage un prim adept, un coleg cu handicap, mânat și de impulsuri homoerotice. Și Lydia, o colegă, se simte atrasă de el, dar tentativele ei de apropiere sunt descurajată de Benni. Cu citate din Biblie, firește.

Profa de biologie, d-na Roth, încearcă cu disperare să-l înțeleagă pe Benni și să-l readucă la normalitate. Dar eforturile ei sunt subminate de atitudinea

celorlalți adulți: proful de sport, cel de religie, directorul – toți minimalizează cazul și-l tratează cu o toleranță ascunzând nepăsare, neputință, teama de a se confrunta cu o problemă delicată, grija excesivă față de propria imagine. O grijă care nu-i împiedică însă să dea glas unor discrete tendințe sexiste sau chiar antisemite.

Pe acest fond, Benni face pasul următor: acela care duce la agresivitate și violență extremă. Dar vina va cădea tot pe doamna Roth. În urma manipulării abile a directorului, a celorlalți profesori și a mamei sale de către Benni, d-na Roth este concediată. Numai că ea nu e deloc dispusă să renunțe și se va bate în cuie, la propriu, în podeaua școlii. Care e crucea ei.

Comentariul lui Scora

Lupta dintre elev și profă reprezintă confruntarea între fanatismul religios care adoptă și strategii din ce în ce mai eficiente și rațiunea mai degrabă neputincioasă. Sau mai degrabă folosirea fanatismului religios pentru a exercita putere asupra celorlalți, pentru a-i manipula. Profitând de imperativele corectitudinii politice și ale libertății de credință. Aceia care ar putea și ar trebui să influențeze deznodământul nu intervin, ci se mulțumesc cu rolul mult mai comod de spectatori. Probleme de stringentă actualitate sunt tratate prin dialogori succinte, precise și adeseori pline de haz și prin situații în care, sub suprafața comică, se întrezărește un substrat tragic, neliniștitor. Și încă un element care mi se pare important: este specialitatea lui Marius von Mayenburg aceea de a conduce dialogurile în așa fel, încât să caracterizeze extrem de eficient personajele, obligându-le să-și trădeze ipocrizia sau chiar unele tare majore prin chiar strategiile pe care le folosesc pentru a le ascunde. Roluri extrem de ofertante pentru absolut toți actorii, într-o piesă în care nu există figuranți.

Detalii tehnice

Premiera absolută a avut loc pe 29.02.2012 la Berliner Schaubühne în regia autorului.

Premiera românească a fost produsă de Teatrul Național Târgu Mureș, în martie 2014, în regia lui Theodor Cristian Popescu.

Drepturile de reprezentare: henschel SCHAU SPIEL Theaterverlag
Berlin, Alte Jakobstr. 85/86 Aufgang 7, 10179 Berlin. Tel: +49 030 4431 8888,
Fax: + 49 030 4431 8877, e-Mail: verlag@henschel-schauspiel.de.

Drepturile pentru versiunea românească: Victor Scoradeț,
vicmarsco@yahoo.de.

Mostră text

SÜDEL A sunat diriga ta.
Nimic.
Ai ceva să-mi spui?

BENJAMIN Nu.

SÜDEL De ce nu mai putem să vorbim, așa ca înainte?

BENJAMIN Niciodată n-am putut să vorbim. Te-am mințit, ca să nu fii tristă.

SÜDEL Diriga ta spune că de câteva săptămâni n-ai mai apărut pe la ore.

BENJAMIN Nu-i adevărat. Doar la înot n-am fost.

SÜDEL De ce?
Benjamin ridică din umeri.
Se pare că ai spus că ai sinuzită.

BENJAMIN Știu.

SÜDEL Ai sinuzită?
Benjamin ridică din umeri.
Atunci de ce vii cu povești din astea?
Benjamin ridică din umeri.
E vorba de droguri?
Benjamin se uită.
Benjamin, te droghezi?
Benjamin râde scurt.
A trebuit să-i promit lu' profa ta că săptămâna viitoare te duci.

BENJAMIN Nu mă mai duc niciodată la înot.

SÜDEL De ce? Ce s-a-ntâmplat?

BENJAMIN Nimic.

SÜDEL Te supără ceilalți copii?

BENJAMIN Nu sunt copii. Îmi scrii și mie o scutire?

SÜDEL Probabil. Dar trebuie să știu de ce.
Benjamin ridică din umeri.
Ce să-ți scriu în scutire? Că sinuzită n-ai.

BENJAMIN Mi se pare scârbos, de ce trebuie să explic chestia asta?

SÜDEL Pentru că vrei să-ți scriu o scutire.

BENJAMIN Oricum nu mă-nțelegi.

SÜDEL Ți-e frică să nu te-neci? Vorbesc eu cu proful, poate te lasă să înoți la margine, ca să ai de ce să te apuci dacă te duci la fund.

BENJAMIN Nu mă duc la fund.

(.....)

SÜDEL Sau e o chestie sexuală? Uite, putem să vorbim despre asta.

BENJAMIN Sexuală?

SÜDEL La vârsta ta, băiații mai au câteodată erecții necontrolate, pot să-mi imaginez că e neplăcut, de față cu ceilalți.

BENJAMIN Nu am erecții necontrolate.

SÜDEL Poți să-mi spui dacă e vorba de așa ceva, sper că știi asta.

BENJAMIN Și atunci o să scrii așa în scutire: Fiul meu nu poate participa la orele de înot din cauză că are erecții necontrolate.

SÜDEL Nu. Bineînțeles că nu. Atunci o să scriu sinuzită.

BENJAMIN Scrie așa: Din motive religioase.

SÜDEL Ce?

BENJAMIN Că orele de înot lezează sentimentele mele religioase.

Gata.

(...)

SÜDEL Nu vrei să iei ceva uscat pe tine?

BENJAMIN Iisus spune: „Nu vă îngrijiți pentru (...) trupul vostru, cu ce vă veți îmbrăca.”ⁱ

SÜDEL Uite ce-i, ai obținut ce-ai vrut, acum, toată școala ta înoată creștinește. N-ai vrea să termini cu crampele religioase și să iei niște haine uscate pe tine?

BENJAMIN Mă doare când vorbești așa. Ești mama mea și mă calci pe nervi, dar cu toate astea țin la tine și-mi fac griji.

SÜDEL Îți faci griji?

BENJAMIN Da, îmi fac griji pentru tine.

SÜDEL Pentru mine?

BENJAMIN Citește aici.

Îi ține cartea deschisă sub ochi. Ea citește în fugă.

SÜDEL Ce are asta cu mine?

BENJAMIN (*citește*), „Cinstită să fie nunta întru toate și patul nespurcat. Iar pe desfrânați îi va judeca Dumnezeu.”ⁱⁱ Dumnezeu are să te judece, mamă.

SÜDEL Ascultă. Știu că ai trecut printr-o perioadă grea –

BENJAMIN Nu e vorba de mine, nu eu m-am divorțat. Aici scrie: „Iar celor ce sunt căsătoriți, le poruncesc, nu eu, ci Domnul: Femeia să nu se despartă de bărbat!”ⁱⁱⁱ

SÜDEL Nicio ființă omenească nu poate să stea măritată cu tatăl tău, dar cu toate astea nu suntem adulterini.
Benjamin răsfoiește.

BENJAMIN Ia citește asta.

SÜDEL Termină odată.

BENJAMIN (*citește cu voce tare*) „Că oricine va lăsa pe femeia sa (...), o face să săvârșească adulter, și cine va lua pe cea lăsată săvârșește adulter.”^{iv}

(...)

ROTH Nu plec de aici.

BATZLER Domnule Dörflinger, vreți să încercați dumneavoastră, sau trebuie să dau telefon?

DÖRFLINGER Erika –

ROTH *lui Dörflinger* Tu nu te miști din loc.

LYDIA Are ciocanul.

ROTH Am ciocanul și nu plec de aici.
În cele ce urmează, ia ciocanul și cuiele și-și bate picioarele-n cuie.

Eu sunt la locul meu aici. Eu una sunt la locul meu, voi n-aveți ce căuta aici. Pentru că la toamnă vin clasele cele noi, și am să scot scheletul din depozit, fețele lor deschise, oare e autentic, pe urmă structura scheletului, mersul erect, inima, circulația, organele de simț, creierul, și cu toții știu că e vorba despre ei, eu le spun ce sunt ei, și ei vor să audă, pentru că eu vorbesc despre ei, o minune, fiecare în parte, chiar și fără Dumnezeu, ochii lor, care citesc pe tablă, gurile și glasurile, când pun întrebări, coatele lor, pe care se sprijină, degetele lor, care țin pixurile și scriu, picioarele întotdeauna nervoase, care bâțâie sub bănci, labele picioarelor care alunecă încoace și-ncolo pe linoleu în sandalele lor micuțe și care i-au purtat până aici pe tot drumul de acasă. Picioarele. Nu plec. Eu sunt la locul meu aici.

Sfârșit

ⁱ Matei 6, 25

ⁱⁱ Epistola către evrei 13, 4

ⁱⁱⁱ Întâia epistolă către corinteni 7, 10

^{iv} Evanghelia după Matei 5, 32